

KORISTAMINE - SEE ON LIHTNE?

töövihik õpilasele

Käesolev õppematerjal on valminud „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013” ja sellest tuleneva rakenduskava „Inimressursi arendamine” alusel prioriteetse suuna „Elukestev õpe” meetme „Kutseõppe sisuline kaasajastamine ning kvaliteedi kindlustamine” programmi Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013” raames.

KORISTAMINE - SEE ON LIHTNE?

töövihik õpilasele

Kutselist puhastusteenindust on õpetatud Eestis alates 1990.aastate algusest. Selle aja jooksul on puhastamise ja koristamise õpetamiseks ilmunud mitmed raamatud ja töövihikud.

Aja jooksul on toimunud muudatusi töö tehnoloogias ning puhastusainete ja tarvikute valikutes, uuendusi vajas ka õpetamise metoodika.

Seetõttu on täienenud õppevara Eesti esimese koristamise õpetamise õppefilmiga, millele lisanduvad töövihikud õppijale ja õpetajale.

Töövihik on mõeldud koristusalaste põhialuste õpetamiseks laiale erialade ringile: puhastusteenindus, kodumajandus, turismi, majutamise ja toitlustamise erialad, hooldustöötaja, lapsehoidja jt, samuti on seda võimalik kasutada nii taseme- kui täienduskoolituses.

Töövihikus on põhiteemad jaotatud 9 eraldi käsitletavasse ossa. Võimalik on valida üksikuid ülesandeid, mis haakuvad õppe eesmärgiga ning lähtuvad õppija eripärasest. Paberikulu vältimiseks on soovitatav printida ülesandeid vastavalt vajadusele üksikute lehtedena.

Töövihik on koostatud eraldi õppijale ja õpetajale. Õpetaja töövihikus on esitatud võimalikud vastused ja ülesannete lahendamise juhised.

Ülesanded on koostatud erineva raskusastmega. Erinevad raskusastmed ja erinevat liiki ülesanded on tähistatud vastavate märkidega. Märkide seletused leiad töövihiku algusest.

Soovime, et käesolev õppematerjal muudab koristamise õppimise ja õpetamise kergemaks ning huvitavamaks!

Autorite nimel

MA Helge Alt
November 2010

Retsensendid:

Galina Kilk, OÜ SOL Eesti
Lia Padu, Järvamaa Kutsehariduskeskus
Rita Selgis, OÜ Puhastusekspert

Autorid:

Helge Alt
Kai Puusepp
Janne Toom

Illustratsioonid:

Veiko Liis

Õppematerjali litsents kuulub Riiklikule Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusele
Selle õppematerjali koostamist toetas Euroopa Liit

© Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus 2010

Märgid

Sõnaseletus on võetud Koristusvaldkonna sõnavara standardist (EVS 900:2008)

Teema kohta käivad kordamisküsimused

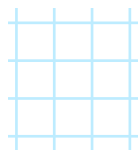
Täida lüngad, kasutades etteantud sõnu

Kergem ülesanne

Raskem ülesanne. Eeldab rohkem analüüsivõimet

Vabadele ruutudele on võimalik kirjutada

I Koristamise eesmärk

EESMÄRK: Mõista koristamise eesmärki, milleks on otstarbekas puhtusaste, mitte koristamise protsess.

Koristusvaldkonna sõnavara

Ühenda sõna sobiva seletusega:

Koristamine

Pinna ühekordne põhjalik puhastamine ja vajadusel töötlemine kaitseainetega.

Kokku lepitud puhtuse kvaliteedi kirjeldus.

Teenindusleping

Kliendi ja teenuse pakkuja vaheline leping puhastusteenuse teostamise ja puhtusastmete kohta.

Hoolduskoristus

Regulaarsete ajavahemike järel toimuv koristamine viisil, mis on määratletud teeninduslepingus/ koristusjuhendis.

Eripuhastustöö

Professionaalne teenindus, mis sisaldab erinevaid koristus- ja klienditeenindustegevusi, samuti regulaarset kvaliteedikontrolli.

Suurpuhastus

Siseruumides toimuv pindade puhastamine, kaitsmine ja hooldamine ning erinevad korrastustööd.

Puhastusteenindus

Harva ja põhjalikult tehtav ühekordne koristus, mida vajatakse, kui hoolduskoristuse ja -meetoditega ei saavutata soovitud puhtusastet.

Puhtusaste

Suurpuhastuse käigus eemaldatakse pinnalt mustus, samuti vajadusel kaitseained. Suurpuhastuse abil taastatakse ruumis soovitud puhtusaste.

Ülesanne

- * Arutlege gruppides teemadel:
Kes on puhastusteenindaja, mis on tema ülesanne?
Milline vahe on nimetustel Koristaja ja Puhastusteenindaja?
Milline peaks olema teenus, mida nimetatakse Puhastusteeninduseks?
- * Koostage rühmades mõistekaart „Puhastusteenindaja“.
- * Kirjutage essee teemal „Koristaja või Puhastusteenindaja“.

II Mustus

EESMÄRK: Oskus näha ja mõista erinevaid mustuseid erinevates olukordades

Koristusvaldkonna sõnavara

Ühenda sõna sobiva seletusega:

Mustus

Pinnale kuivanud mustus, mis eemaldatakse hoolduskoristusmeetoditega.

Praht

Pinnal olev, erinevate puhastusmeetoditega eemaldatav, pinna kasutust segav ja/või kahjustav aine.

Lahtine mustus

Inimesest või loomast pärinev vedel või kuivanud eritis.

Kinnitunud mustus

Suuretükiline lahtine mustus, mida saab eemaldada käsitsi, erinevate koristustarvikutega või –masinatega.

Eritise plekk

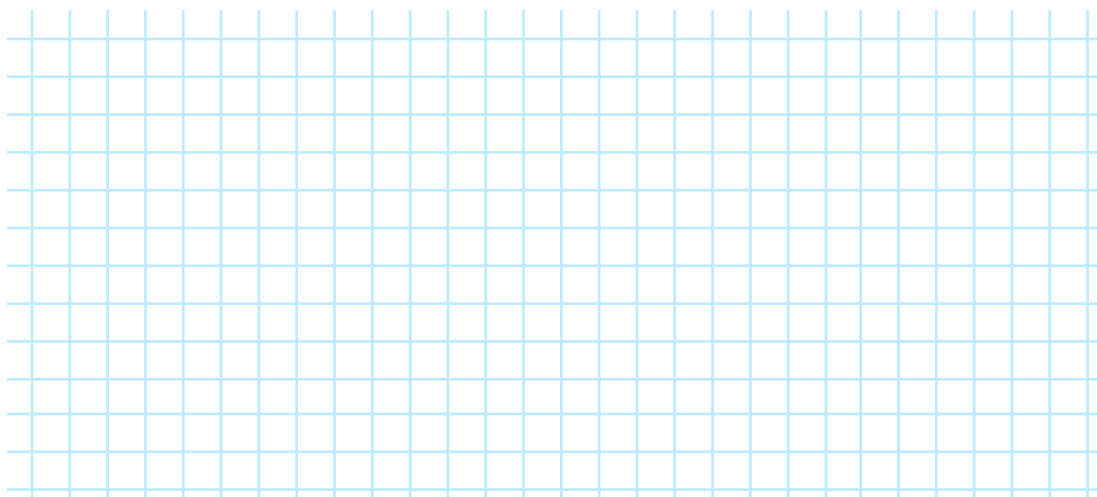
Kuiv või märg mustus, mis ei ole pinnale kinnitunud, imbunud või sööbinud.

Mikroobiline mustus

Mikroobide poolt eritav ja neid ümbritsev kaitsekiht, mis raskendab mikroobide eemaldamist pinnalt.

Biofilm

Tööle või tervisele kahjulikud mikroorganismid.

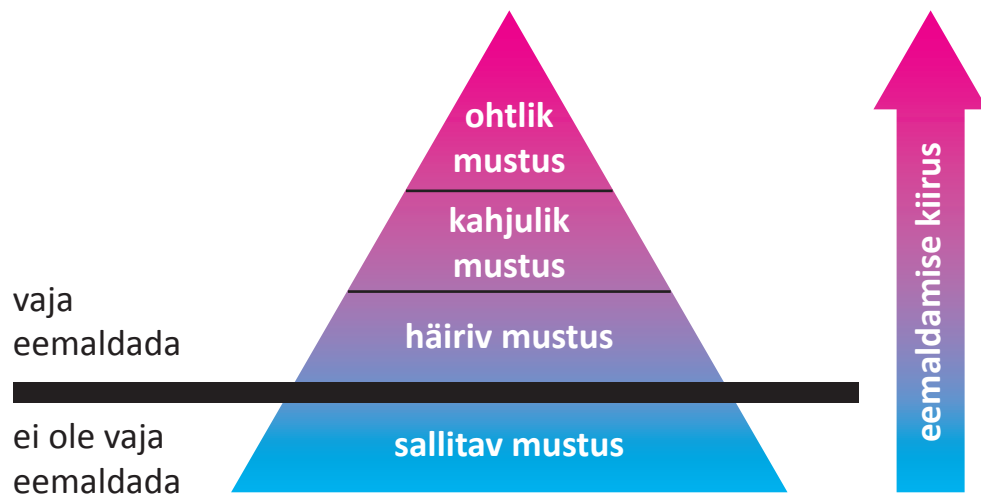

Täida lüngad, valides alltoodud sõnade vahel

mustusele, ainel, puhastusteenindaja, erineva, eemaldada, erinev, mustuse

Mustutust on erinevat. Samal erinevates kohtades võib olla tähendus. Sama (näpujälje) asetsemine erinevates kohtades omandab reaalsuses tähenduse. Praktikas on oluline, et suudab aru saada, mida on vaja, mida mitte (piir läheb sallitava ja häiriva mustuse vahelt) ning kriitilistes olukordades keskenduda olulisemale ehk püramiidi ülemistel astmetel asetsevale

Mida kõrgemal püramiidiastmel mustus asub, seda kiiremini tuleb see eemaldada.

Täida lüngad, valides alltoodud sõnade vahel

aseptiline, väheniiske, väheniiske, niisket, niiske, kuiv, kuivanud, servadest keskkoha, suurem, väikesel, tüübi, koristusmeetodi, lahtine, eemaldada, nähtamatu. kinnitunud, imbunud, sööbinud, sööbinud, tolmu, rohkem, tugevamat, aja, suurpuhastusmeetoditega, plekiga, sobivaid, mikroorganismid.

Mustust saab liigitada selle järgi. See on oluline sobiva määratlemisel.

Mustuse liigid:

Praht - suuretükiline mustus, mida saab käsitsi, erinevate koristustarvikutega või –masinatega.

Lahtine mustus - kuiv või märg mustus, mis ei ole pinnale, või, Selle liigi alla kuulub Kuiva lahtise mustuse eemaldamiseks sobivad meetodid on ja Märja lahtise mustuse puhul või

Kinnitunud mustus - pinnale mustus, mis eemaldatakse koristusmeetoditega. Kinnitunud mustus vajab vett, mehhaanikat ja kemikaale.

Sööbinud mustus - pika jooksul moodustunud mustuse kiht, mis eemaldatakse Sööbinud mustuse puhul kasutatakse aineid ja kasuks tuleb tavapärasest..... mehhaanika ja mõjuaeg (olenevalt pinnakattest!)

Plekk - alal pinnale kinnitunud või mustus. Pleki eemaldamisel on oluline teada millise on tegemist, et oskaks kasutada aineid. Plekki eemaldatakse suunas.

Mikroobiline mustus - tervisele või keskkonnale kahjulikud Antud mustuse puhul on tegemist silmaga mustusega. Mikroobilise mustuse eemaldamisel on eriti oluline tööviis. Puutepindadel mikroobilise mustuse eemaldamiseks kasutatakse vähemalt meetodit.

Ülesanne

Aruta küsimusi kaaslasega ja siis koos õpetajaga.

Vajuta näpuga jälg oma lauale.

Kas see on mustus, milline? Kas selle peaks eemaldama? Kui jah, siis millal?

Kui sama näpujälg on direktori kabinetis peegil? Milline mustus see on? Millal selle peaks eemaldama?

Kui sama näpujälg on luksushotellis peegil ja kohe on sisse astumas keegi tähtis külaline, näiteks Ameerika president. Milline mustus see on? Millal peaks näpujälje eemaldama?

Kui sama näpujälg on operatsioonisaalis skalpellil, siis milline mustus see on? Millal peaks selle eemaldama?

Millistel püramiidiastmetel antud mustuse näited võiksid asetseada?

Eeltoodud arutlustele tuginedes täida tabel:

Mustus	Mustuse liik (vastavalt püramiidile)	Millal peaks eemaldama? Miks?
Näpujälg laual		
Näpujälg direktori kabinetis peegil		
Näpujälg luksushotelli peegil		
Näpujälg operatsiooni skalpellil		

Ülesanne

Kirjelda tabelis toodud mustust ning määratle, kuidas seda liiki mustust on kõige parem eemaldada

Mustuse liik	Kirjeldus	Kuidas eemaldada?
Praht		
Kuiv lahtine mustus (näiteks tolm)		
Märg lahtine mustus		
Kinnitunud mustus		

Sööbinud mustus		
Plekid		
Mikroobiline mustus		

Ülesanne

Vali ruum, milles asetsevat mustust hakkad analüüsima. Täida eraldi alltoodud tabel ning pärast võrdle tulemusi kaasõpilastega. Seejärel otsustage koos, mida tuleks täna hoolduskoristuse käigus eemaldada (neile mustustele rist viimasesse lahtrisse).

Mustuse liik	Mustuse kirjeldus ja kus asub	Kui sageli peaks sellist mustust eemaldama	Kasutatav meetod, aine	Mida eemaldada täna hoolduskoristuse käigus
Ohtlik mustus				
Kahjulik mustus				
Häiriv mustus				
Sallitav mustus				

Vajadusel kasuta lisalehti

III Vesi

EESMÄRK: mõista vee osakaalu/tähtsust ja vee omaduste (karedus, pindpinevus) mõju puhastusprotsessile.

Koristusvaldkonna sõnavara

Ühenda sõna sobiva seletusega:

Koristustekstiilide pesemine

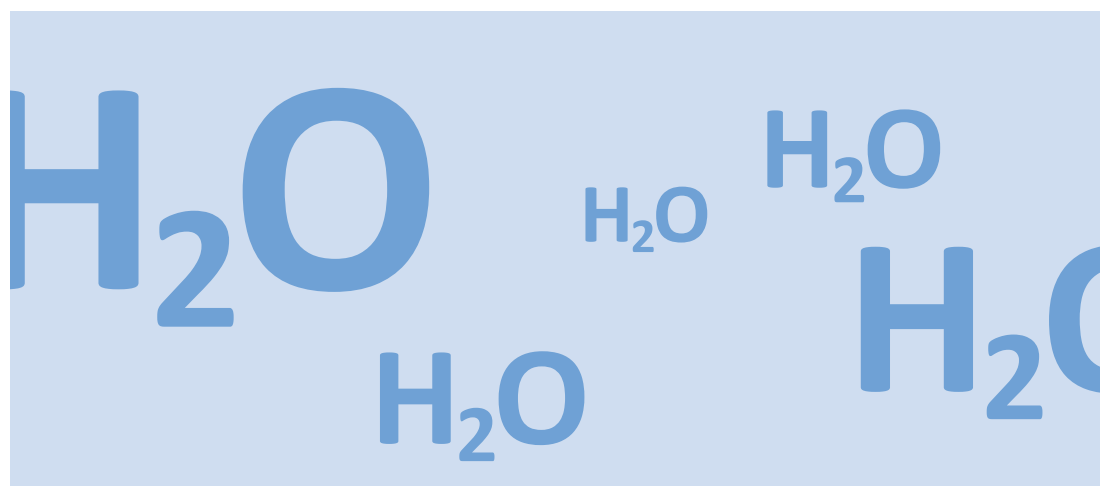
Pinna pesujärgne veega puhastamine mustuse- ja puhastusainejääkidest. Loputamise järel pinnad kuivatatakse

Vaha eemaldamine

Sorteeritud koristustekstiilide pesemine vastavalt pesujuhendile, soovitatavalt mopipesumasinaga

Loputamine

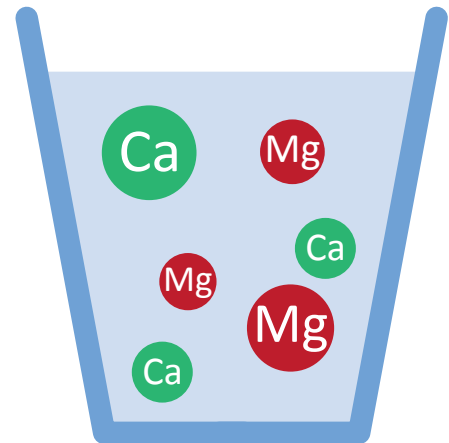
Käsitsi- või masinmeetodiga teostatav kaitse- ja hooldusainete põhjalik eemaldamine

Täida lüngad, valides alltoodud sõnade vahel

lahjendab, leotab, loputab, niisutab, transpordib, mehhaaniliselt, soojusenergia, karedam, raskendab, lahusti, katlakivi, soolad, Ca- ja Mg, suurem, väiksem, külmem, kerakujuliselt, pindaktiivseid, pidpinevuseks, vesiniksidemetest

Vee osa puhastusprotsessis:

- * puhastatava pinna
- * ja ära mustuse
- * eemaldab mustust
- * toimib toojana
- * puhastusaineid
- * pinnalt mustuse.

(SSTL, Siivoustyön käsikirja 2000: 102)

Vee karedus

Kuna vesi on hea, siis vees lahustuvad maapinnas sisalduvad

Mida rohkem on vees sooli lahustunud, seda on vesi. Vee kareduse

all mõistetakse vees lahustunud -ioonide hulka. Kare vesi tekitab

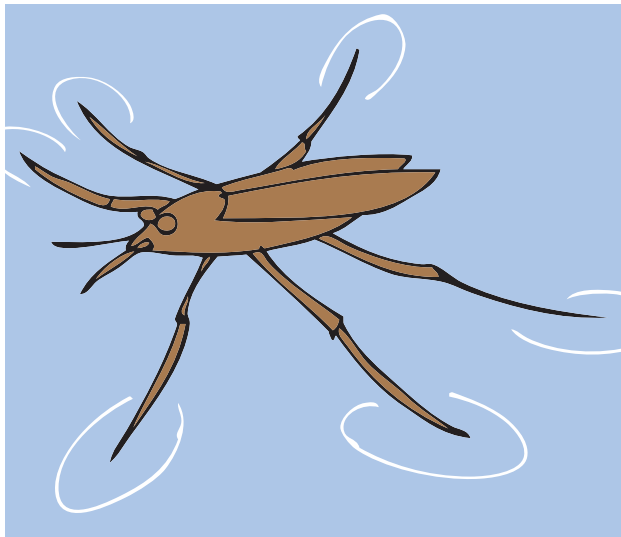
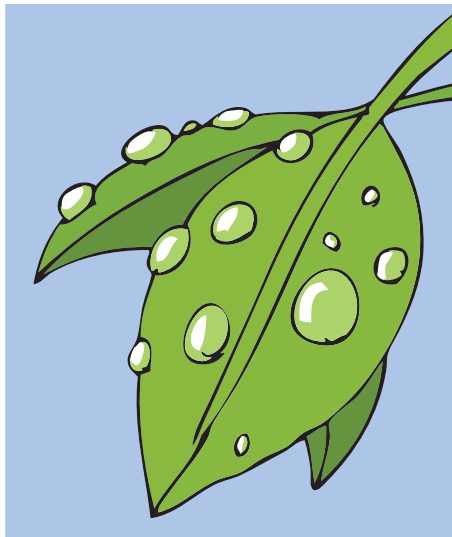
majapidamises keedunõudele nn. Kare vesi

pesemist.

Vee pindpinevus

Vee pinnal on justkui pingul kile (meenuta veetilka, mis kukub kraanist). Sellist vee omadust nimetatakse Vee pindpinevus on tingitud vee molekulide vahel olevatest Mida on vesi, seda rohkem on vesiniksidemeid, seega on ka pindpinevus (vee tihedus on suurim 4° C juures). Sooja vee pindpinevus on Pindpinevuse tõttu on veepiisk pinnal ja ei valgu pragudesse ning seetõttu ei saa sealt mustust eemaldada. Vee pindpinevust saab vähendada aineid sisaldavate koristusainete lisamisega vette.

Ülesanne/katse

Vajaminevad tarvikud:

- * veeklaas
- * kirjaklambrid
- * külm vesi

Moodustage rühmad. Võtke klaas ja täitke kuhjaga külma veega (lisage lusikaga vett nii palju kui võimalik). Klaasi alla asetage salvrätik.

Arvake, mitu kirjaklambrit on võimalik klaasi lasta enne, kui vesi hakkab üle ajama. Hakake lisama ükshaaval ja ettevaatlikult kirjaklambreid. Mis juhtub? Miks? Loe mitu kirjaklambrit mahub klaasi enne kui vesi üle ääre tuleb? Kuidas seletada antud katse tulemust?

Ülesanne

Milline roll on veel järgnevates situatsioonides? Täida tabel.

Situatsioon	Vee roll
Põranda pühkimine niiskelt	
Vaipade pesu vaibapesumasinas	
PVC- kattega põrandalt vaha eemaldamisel puhastusaine mõjuaeg/ leotamine	
Duširuumi põranda niisutamine, enne setete eemaldusaine kasutamist	
Koristustekstiilide pesu pesumasinas	

Ülesanne

Miks on vaja koristamises mõelda vee säästmisele?

A large grid of light blue lines on a white background, intended for writing the answer to the question.

IV Pindaktiivsed ained

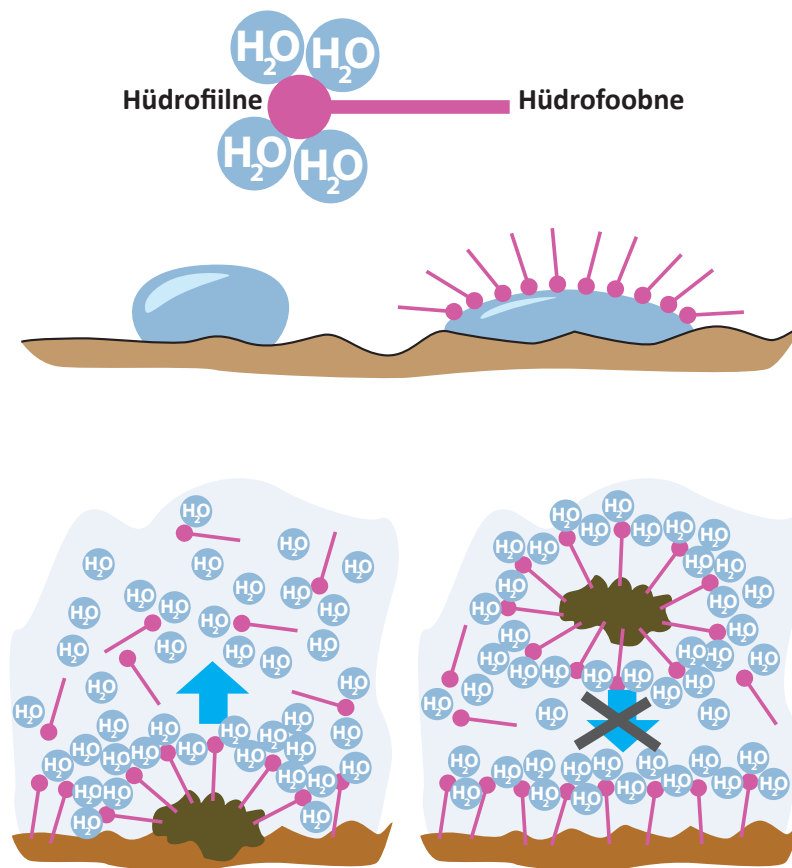
EESMÄRK: mõista pindaktiivsete ainete olemust ja nende ülesandeid puhastusprotsessis

Küsimused

1. Nimeta pindaktiivsete ainete kolm põhiülesannet?

2. Mis on pindaktiivsed ained?

PINDAKTIIVSED AINDED ON PUHASTUSAINETE ENAMLEVINUD KOMPONENDID

Ülesanne

Tilguta ühele kuivanud alustassile üldpuhastusainet või nõudepesuainet, teisele vaid puhastusaine lahust ja kolmandale puhast vett. Jälgi kuidas mustus käitub, kui alustassil on:

Puhastusaine

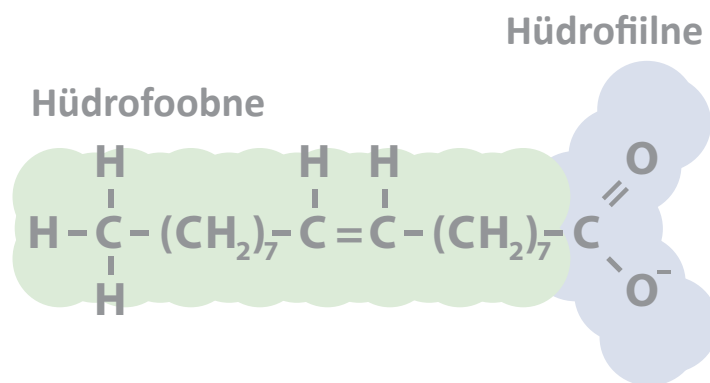
.....

Puhastusainelahus

.....

Vesi

.....

Pindaktiivse aine molekul.

Ülesanne

Leia pindaktiivsete ainete rühmale õiged ülesanded. Märki kastidesse õige number.

1. ANIOONSED PINDAKTIIVSED AINED

Saavad pesulahuses positiivse laengu, omavad mikroobide tõrjumisvõimet, kasutatakse desinfitseerivates- ja loputusainetes, pesevad omadused on nõrgad.

2. AMFOTEERSED PINDAKTIIVSED AINED

Saavad pesulahuses negatiivse laengu, vahutavad rohkelt, eemaldavad hästi kübemelist mustust

3. IOONITUD PINDAKTIIVSED AINED

On laenguta, vahutavad vähe, eemaldavad hästi rasvast mustust, toimivad hästi karedas vees, ei ole soovitatav pihustada metallpindadele (võivad kahjustada pinda)

4. KATIOONSED PINDAKTIIVSED AINED

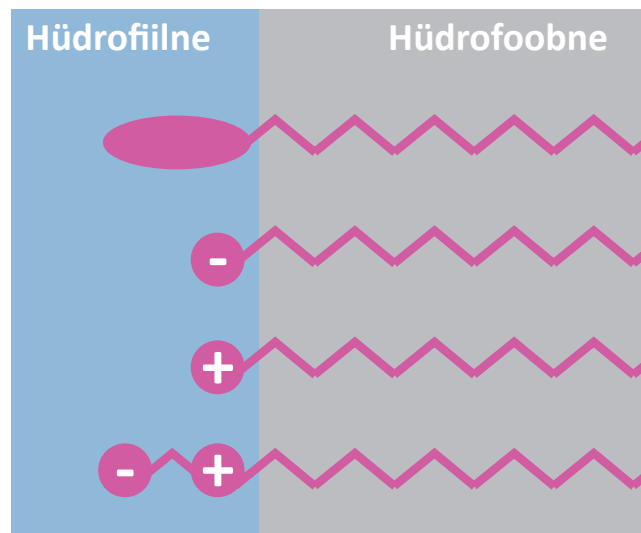
Omandavad happelistes lahustes positiivse laengu (kation) ja aluselistes negatiivse (anioon), eemaldavad tõhusalt nii kübemelist kui ka rasvast mustust.

Ioonitud pindaktiivsed ained.

Anioonsed pindaktiivsed ained.

Katioonsed pindaktiivsed ained.

Amfoteersed pindaktiivsed ained.

Ülesanne

Analüüsi koristusainete pudelite etikette või tootekaarte. Milliseid pindaktiivseid aineid nendes ainetes leiate? Miks on neid lisatud nendesse ainetesse? Millised on nende ülesanded?

V Koristusained

EESMÄRK: mõista ja osata teha valikuid koristusainetest vastavalt olukorrale (pind, mustus) ja neid otstarbekalt kasutada (doseering, mõjuaeg, ohutustehnika)

Koristusvaldkonna sõnavara

Ühenda sõna sobiva seletusega:

Koristusaine	Aine, mille puhastustoime põhineb pindaktiivsetel ainetel, alustel, hapetel, lahustitel või muudel toimeainetel.
Puhastusaine	Puhastusaine, mille üheks toimeaineks on lahusti.
Kaitseaine	Puhastusaine, millega eemaldatakse mustust ja hävitatakse mikroorganisme.
Hooldusaine	Aine, mida kasutatakse pindade kaitsmiseks. Aine võib jätta pinnale kaitsekihi või küllastada pinda.
Desinfitseeriv puhastusaine	Pindade puhastus-, kaitse- või hooldusaine.
Lahusteid sisaldav puhastusaine	Puhastavate ja/või kaitsvate ainete seos.
Setete eemaldusaine	Aine või ainete seos, millega hävitatakse mikroorganisme.
Nõudepesuaine	Puhastusaine, mida kasutatakse setete, kivistunud ja oksüdeerunud mustuse eemaldamiseks.
Üldpuhastusaine	Puhastusaine, mida kasutatakse erinevate määrdumiste ruumide puhastamiseks.
Süvapesuaine	Aine, mille kasutamine muudab koristustekstiili tolmusiduvaks.
Hügieeniruumide puhastusaine	Puhastusaine, mida kasutatakse pinnale kinnitunud mustuse ning kaitse- ja hooldusaine kihtide eemaldamiseks.
Desinfektsiooni aine	Aine, mida kasutatakse nõude käsitsi pesemisel.
Tolmusiduv aine	Puhastusaine, mida kasutatakse hoolduskoristuses või suurpuhastuses.

Koristusvaldkonna sõnavara standardis on rohkem koristusaineid puudutavaid sõnu. Siia on valitud üldlevinumad sõnad, mis tulevad ette ka filmis ja töövihikus. Soovi korral võib ise lisaks teha sarnaseid ülesandeid koristusainete kohta.

Küsimused

1. Kuidas liigitada puhastusaineid pH järgi?

Hand-drawn grid for writing the answer to question 1.

2. Milliste numbritega tähistatakse koristusainetel pH-d?

Hand-drawn grid for writing the answer to question 2.

3. Millist mustust eemaldatakse aluseliste puhastusainetega?

Hand-drawn grid for writing the answer to question 3.

4. Millist mustust eemaldatakse happeliste puhastusainetega?

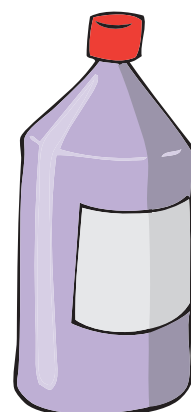
Hand-drawn grid for writing the answer to question 4.

5. Mis on kaitseainete ülesanne?

Hand-drawn grid for writing the answer to question 5.

6. Mis on hooldusainete ülesanne?

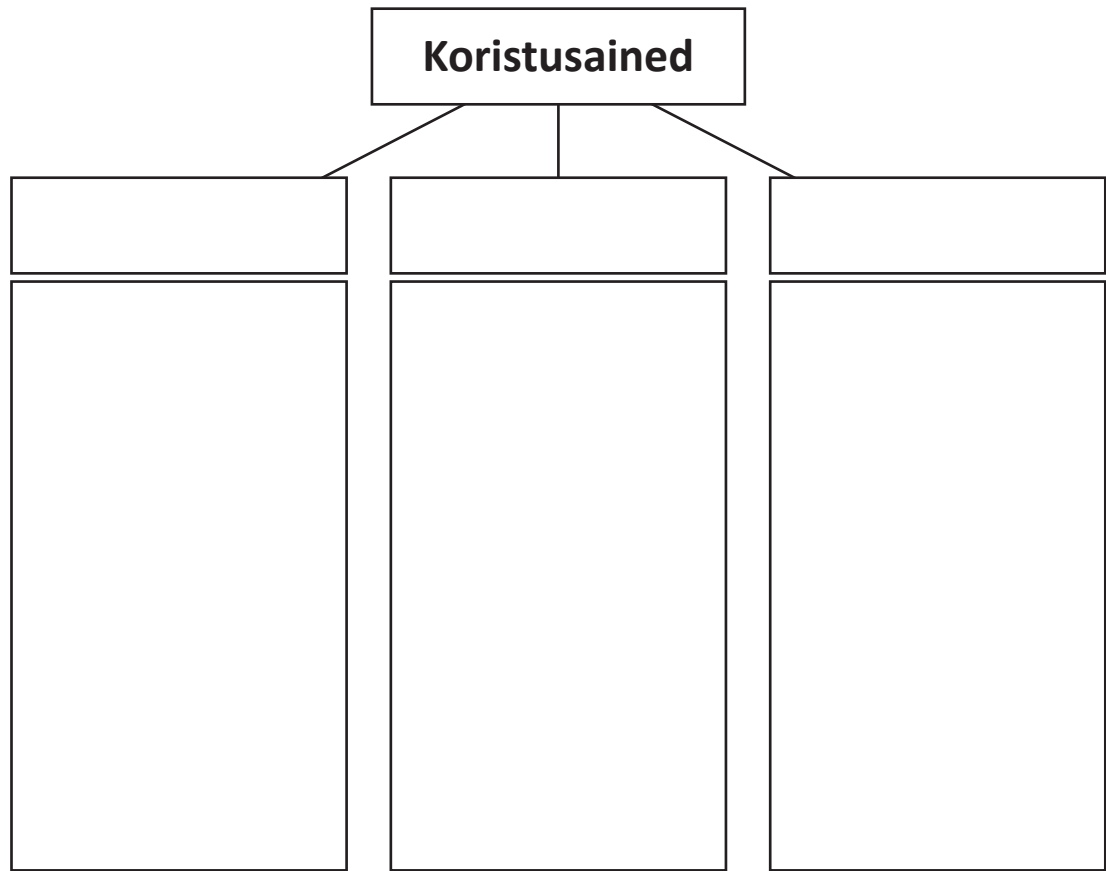
Hand-drawn grid for writing the answer to question 6.

Ülesanne

Kirjuta kuidas jagunevad koristusained ning too välja erinevate ainerühmade omadused.

Eemaldab

mustust

Eemaldab

mustust

Ülesanne

Koristusainete koostises olevatel toimeainetel on erinevad ülesanded, allolevas tabelis on toodud toimeained ja erinevad ülesanded, leia igale toimeainele sobiv ülesanne.

Toimeaine

1. Sünteetilised pindaktiivsed ained: anioonsed, katioonsed, ioonitud, amfoteersed
2. Seep
3. Pehmendajad: fosfaadid, fosfonaadid, sitraadid
4. Abrasiivid: kvartslüiv, marmorjahu, pimsskivi, kriit
5. Happed: fosfor-, sool-, glükoon-, sidrun-, veini-, oksaal-, äädik-, sulfamiin-, õuna- ja glükoolhape
6. Alused: naatrium - ja kaaliumhüdroksiid samuti ammoniaak
Aluselised soolad: fosfaadid, karbonaadid, silikaadid, amiinid
7. Desinfitseerivad ained: naatriumhüpokloriid, kloramiin, etanool, isopropanool, katioonsed pindaktiivsed ained, kvaternaarsed ammooniumühendid
8. Lahustid: etanool, isopropanool, glükoliit, estrid, bensüülalkohol, glükooleeter

Ülesanne

- Aeglustavad mõjuainete vananemist ja muutumist, samuti takistavad mikroobide kasvu puhastusaines
- Ei lase pesupulbril paakuda ja teevad selle paremini doseeritavaks
- Eemaldavad värvilist mustust oksüdeerides või pleegitades seda värvituks
- Looduslik tensiid, ülesanne sama mis sünteetisel pindaktiivsetel ainetel
- Kaitsevad metall-, klaaspindu aluste ja hapete söövitava toime eest
- Seovad vee karedust: kaltsiumile, magneesiumile lisaks raua, vaske ja muid värvilisi setteid tekitavaid metalle
- Alandavad vee pindpinevust, eemaldavad mustust ja hoiavad selle puhastusainelahuses. Tõstavad vee märgumisvõimet. Anioonsed pindaktiivsed ained tekitavad pinnal elektrilaenguid, mis aitavad mustusel eemalduda
- Lisavad rasva ja muu vees lahustamatu orgaanilise mustuse eemaldamise võimet. Aitavad pindaktiivsetel ainetel ja teistel mõjuainetel lahustuda mustust

9. Pleegitusained
(valgendusained)

10. Ensüümid: proteaas,
lipaas, amülaas, tsellulaas

11. Optilised kirkastusained

12. Täiteained, näit
anorgaanilised soolad

13. Vahtu reguleerivad
ained: silikoonühendid,
rasvhappeamiidid ja parafiin

14. Lõhn- ja värvained:
süntetilised või keemilised

15. Säilitusained ehk
stabilisaatorid: Tihti ainete
segud, muu hulgas glükoolid,
etanoolid,
formaalaldehüüdid

16. Puhverained : äädikhape,
fosforhape/fosfaat,
sidrunhape/sitraat, booraks/
fosfaat

17. Korrosiooniinhibiitorid:
silikaadid

18. Viskoossust lisavad
ained: naatriumkloriid,
rasvhappeühendid

Tugevdavad pindaktiivsete ainete
toimet, emulgeerivad rasva,
neutraliseerivad happelist mustust,
lagundavad valgulist mustust, lisavad
pesulahuse mustuse kandmise võimet,
tõstavad pesulahuse pH-d

Valgendavad ja lagundavad tärklise,
rasva, tselluloosi ja valgu plekke

Eemaldavad värviliste metallide ning
lubja-, kusekivi-, samuti rooste ja soola
setteid

Takistavad pesulahuse pH järsku
muutumist kontsentradi lahustamisel
ja happelise ning aluselise mustuse
eemaldamisel

Kergendavad doseerimist

Muudavad valguskiire murdumisnurka,
mille tulemusel tundub pind puhtam ja
kirkam

Stabiliseerivad pesulahuse vahu hulka,
kestvust ja mullide hulka

Hävitavad mikroobe ja takistavad
nende lisandumist

Varjavad tooraine ebameeldivat lõhna,
parandavad toote välimust

Lisab puhastusainele mehhaanilist
puhastusvõimet

(SSTL 2002: Siivousainet, Tuula Suontamo: 11)

VI Koristusmeetodid

EESMÄRK: Koristusmeetodite valiku oskus vastavalt mustusele ja pinnakattematerjalile

Koristusvaldkonna sõnavara

Ühenda sõna sobiva seletusega:

Koristusmeetodid	Hoolduskoristus- või suurpuhastusmeetod, mille abil eemaldatakse pindadelt mustus
Puhastusmeetod	Kinnitunud ja/või pindmise mustuse eemaldamine märja koristustarvikuga või masinmeetodil
Pesemine	Hoolduskoristuskordade vahel tehtav koristus, millega tagatakse ruumide korrasolek ja kokkulepitud puhtusaste.
Pühkimine	Koristusmeetodid on puhastus-, hooldus- ja kaitsemeetodid ning korrastustööd
Kontrollkoristus	Koristustarvikuga ja/või -masinaga pinna puhastamine
Suurpuhastus	Puhastatud pinna töötlus kaitseainega. Kaitsmine vähendab pinna määrdumist ja kulumist, parandab pinna välimust ja omadusi.
Kaitsemeetod	Kokkulepitud puhtuse kvaliteedi kirjeldus
Puhtusaste	Puhastamine, kus kasutatakse piisavas koguses eelnevalt niisutatud koristustekstiile. Peale töö lõppu pestakse määrdunud koristustekstiilid korruga pesumasinas või käsitsi
Eelniisutatud koristustekstiilidega puhastamine	Harva ja põhjalikult tehtav ühekordne koristus, mida vajatakse, kui hoolduskoristuse ja -meetoditega ei saavutata soovitud puhtusastet
Kuivalt pühkimine	Kuiva lahtise mustuse ja prahi eemaldamine kuiva koristustarvikuga või masinmeetodil
Märjalt pühkimine	Kinnitunud ja/või pindmise mustuse eemaldamine märja koristustarvikuga või masinmeetodil
Pesemine	Plekkide ja kinnitunud mustuse eemaldamine märja koristustarvikuga või masinmeetodil. Pind jääb märjaks ja vajab kuivatamist.

Täida lüngad, valides alltoodud sõnade vahel

säästab, paraneb, väheneb, vähendab, vähenevad, vähese, raskem, kergem, aeganõudev, sobivad, piisav, kasutada, koristusmeetodite, eelniisutatud, niisutatud, vett, lahti leotamiseks, transportimiseks, hulga, veeämbrit, meetodeid, suhtes, kasulik

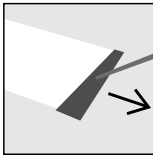

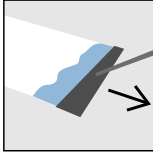

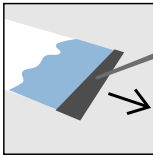

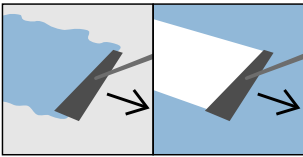
..... hulka kuuluvad puhastamine, kaitsmine, hooldamine ning korrastustööd. Otstarbekas koristusmeetod töötajat ja keskkonda, pindade kulumist ning koristuskulusid. Edu eelduseks on, et töötajal on kasutuses koristustarvikud, -masinad, -ained ja ta oskab neid Mustuse eemaldamisel kasutatakse nii palju kui see on vajalik mustuse ja ära pinnalt. Mida rohkem vett kasutatakse, seda ja on töö. Mustuse liik ja pinna materjal määravad kasutatava vee koristustekstiilidega puhastamine ehk nn “veeta koristamine” mõiste tähendab, et koristusalale ei võeta kaasa, vaid on kogus eelnevalt valmis moppe, lappe. Kõiki pühkimise võib teostada eelniisutatud koristustekstiilidega koristamise põhimõttel. Lähtekohaks on õige, võimalikult väike vee hulk pinnalt eemaldatava mustusega. Paljud tänapäeval laialt kasutusel olevad pinnakattematerjalid on mõeldud võimalikult vähese veega koristamiseks (näit. linoleum, laminaat).

Miks on eelniisutatud koristustekstiilidega koristamine?

- * koristustarvikute hooldamisele kuluv aeg (siia alla kuulub ka koristustekstiilide pesemine) käsitsi pesemise arvelt
- * puhtuse tase
- * töö on ja meeldivam
- * üldkokkuvõttes kulud (tööaja, puhastusainete ja vee arvelt).

Täida tühjad lahtrid:

Pühkimise meetod	Koristustarvik/ masin	Eemaldatav mustus	Puhastatav pind
Kuivalt pühkimine 			
Väheniiskelt pühkimine 			
Niiskelt pühkimine 			
Märjalt pühkimine 			

Ülesanne

Loe tekst läbi ja kirjuta punktiirile õiged koristamise liigid:

Kontrollkoristus

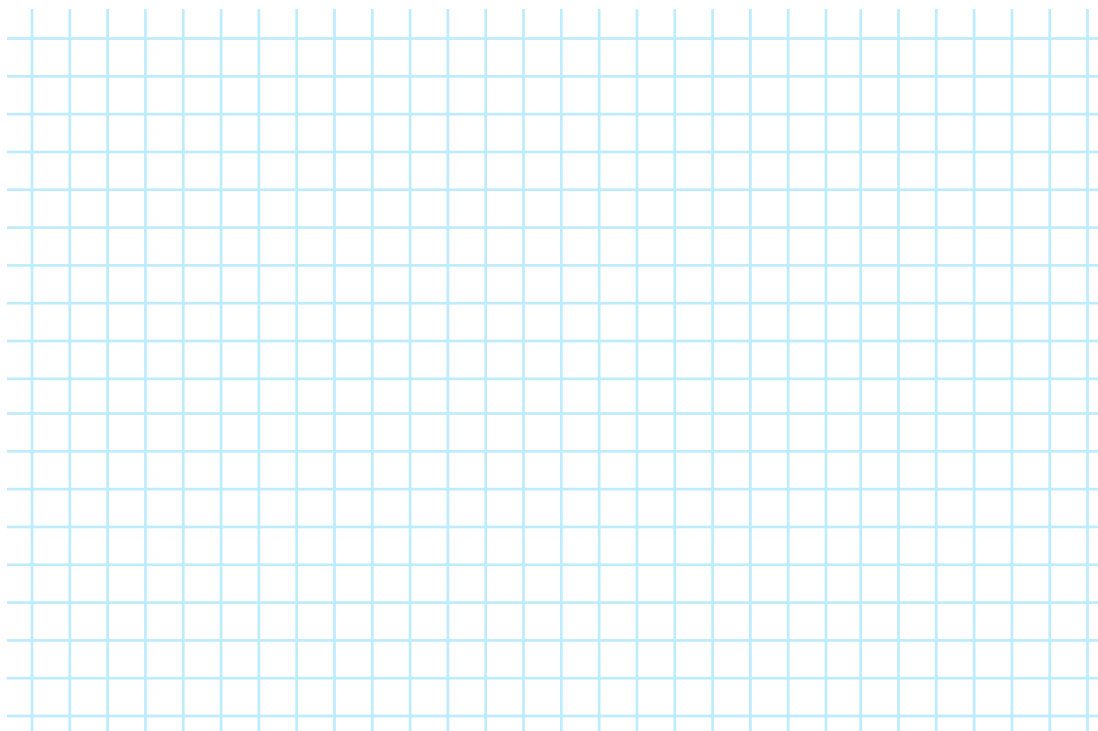
Hoolduskoristus

Suurpuhastus

..... on lühiajaline ja sageli korduv koristamine, millega säilitatakse ruumile vastav puhtusaste. Kordub iga päev, ülepäeviti või mõne muu rütmiga kohaselt. Selle koristuse juures kasutatakse peamiselt väheniiskeid ja niiskeid puhastus- ning hooldusmeetodeid. Näiteks WC ja pesuruumide puhastamisel kasutatakse ka märgi puhastusmeetodeid.

..... on vajalik siis, kui igapäevane koristus ei anna soovitud tulemusi. Seda tehakse harvem ja sinna juurde võivad kuuluda ka kaitsemeetodid. Kasutatakse rohkem märki meetodeid.

..... ei taga ruumide puhtusastme säilimist, muudetakse ruumi välimust esteetilisemaks. Selle koristuse käigus võidakse tühjendada prügikastid, korrastada esemed ja eemaldada tolmu silmatorkavamatest kohtadest. Hoolduskoristuskordade vahel tehtav koristus, millega tagatakse ruumide korrasolek ja kokkulepitud puhtusaste.

Ülesanne

Vaja on koristada koolis üks korrus, kus on:

- * 8 klassi
- * nelja boksi ja kolme kraanikausiga tüdrukute WC
- * kolme boksi, kahe pissuaari ja nelja kraanikausiga poiste WC
- * koridor ja aknalauad

Tegemist on algklassidega, kus on kasutusel vahetusjalatsid.

Kui palju moppe ja lappe võiks olla puhastusteenindajal käraga kaasas?

Ülesanne

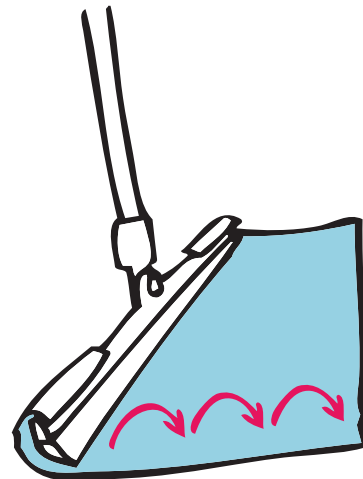
Millist kasu saab asutus ja puhastusteenindaja, kui kasutatakse eelniisutatud koristustekstiilidega koristamist?

Ülesanne/katse

Võta põrandakuivataja-pühkija ja 3 põrandalappi (kinnitatakse põrandakuivataja külge, põrandakuivatajat **tõsta lapil regulaarselt edasi**)

1. Tee esimene põrandalapp väheniiskeks ja pühi mõned ruutmeetrid põrandat. Keera lapp teistpidi ja vaata mustust lapil
2. Tee teine põrandalapp niiskeks ja pühi mõned ruutmeetrid põrandat. Vaata mustust lapil
3. Tee kolmas põrandalapp märjaks ja korda katset. Keera ka see lapp teistpidi ja võrdle kolme lappi, milline neist on kõige mustem? Miks?
4. Võta põrandakuivataja ja kuivata märg põrand, tõmmates sinna jäänud mustus kokku. Vaata kokkutõmmatud mustust põrandal.

Analüüsige katset, milline meetod puhastas antud olukorras kõige paremini? Miks?

Grid area for student response.

Ülesanne

Kirjuta iga mustuse taha punktiirile sobiv koristusmeetod:

1. Porised jäljed esikus:
2. Praht põrandal:
3. Kuivanud kohviplekk laual:
4. Leivapuru laua peal:
5. Veepiisad peeglit:
6. Tolm kapi otsas:

Ülesanne

Kirjuta punktiirile, milline niisutamise viis millisele järgmistest meetoditest sobib:
märjalt pühkimine, väheniiskelt pühkimine, niiskelt pühkimine

.....

Pihustatakse paar korda pihustuspudelist lapile

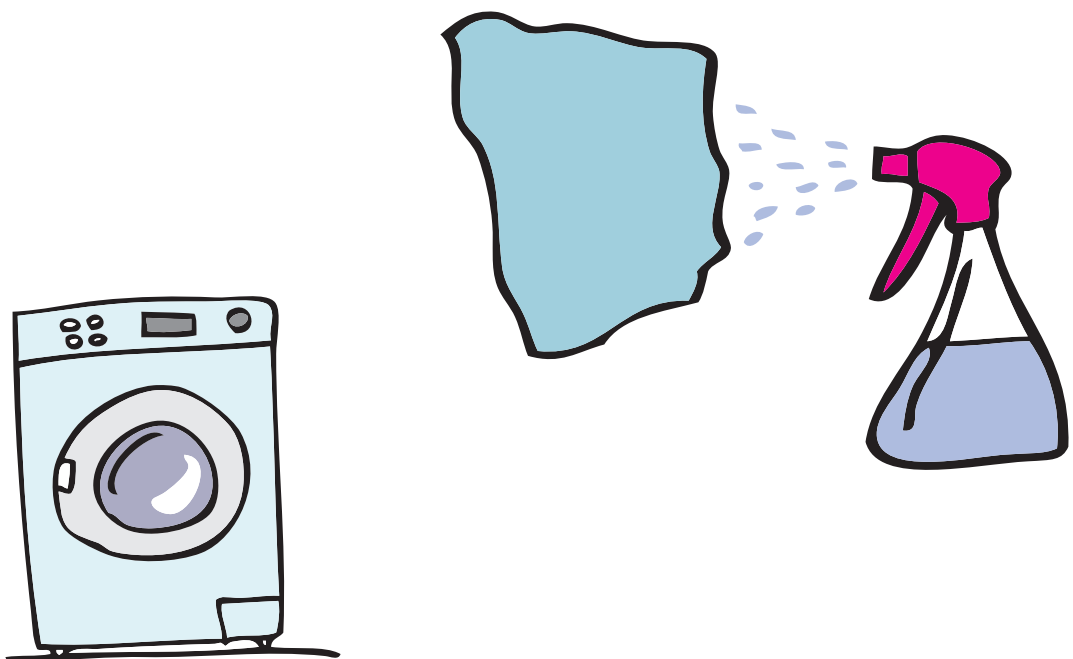
.....

I Lapp võetakse otse pesumasinast pesemise järel, kui tsentrifuugi pöörded olid u 300-400 pööret minutis.

II Üks lapp tehakse märjaks, teine on kuiv, laotakse vaheldumisi kuiv ja märg ning pannakse pressi vahele, pressitakse, nii et niiskus ühtlustuks.

.....

Mopp kastetakse kasutuslahusesse ja väänatakse pressiga kuivemaks

VII Koristustarvikud

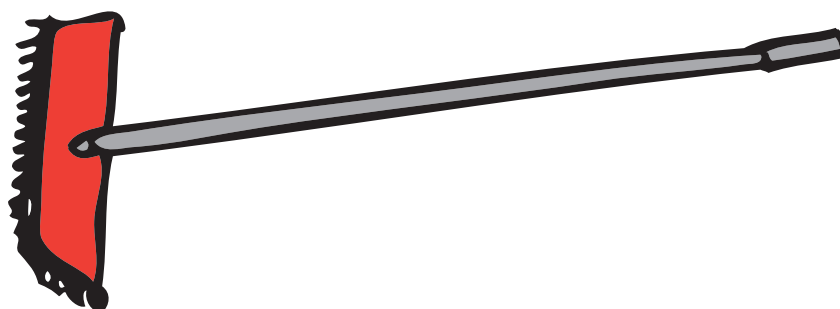
EESMÄRK: Hoolduskoristuses olulisemate tarvikute valiku-, kasutus- ja hooldusoskus

Koristusvaldkonna sõnavara

Ühenda sõna sobiva seletusega:

Koristustarvik	Koristustarvik, millega saab põrandatelt märga või kuiva lahtist mustust kokku pühkida. Võib kasutada koos mopi või lapiga
Põrandakuivataja-pühkija	Pindade küürimiseks mõeldud tarvik, millele kinnitatakse erineva karedusega hõõrukiplaate
Hõõruk	Nimetust "koristustarvik" võidakse kasutada üldnimetusena standardis toodud töövahendite kohta
Hõõrukiplaat	Mopikomplekti tekstiilosa, mis kinnitatakse mopialuse külge
Koristuslapp	Koristamisel kasutatav lapp. NÄIDE: klaasilapp, mööblilapp, põrandalapp, ühekordne koristuslapp
Koristuskäru	Pindade puhastamiseks kasutatav koristustarvikute komplekt, mis koosneb varrest, mopialusest ja mopist
Mopikomplekt	Mopikomplekti osa, millele kinnitatakse mopp
Mopialus	Hõõruki all kasutatav plaat. Hõõrukiplaadid on erineva karedusega. Heledamad on pehmemad, tumedamad karedamad.
Mopid	Koristustarvikute transportimiseks kasutatav käru

Küsimused

1. Mis on koristustarviku ülesanded?

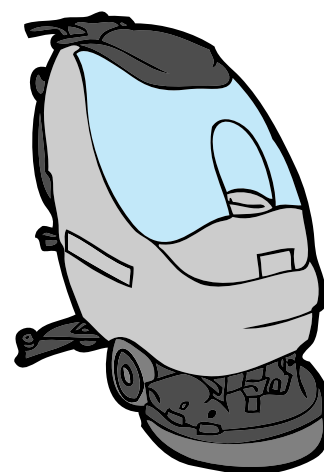
2. Miks peab olema koristustarvik puhas?

3. Miks peab koristuslappi voltima?

4. Milleks kasutatakse värvikoode?

5. Millega arvestada koristustarviku soetamisel?

6. Miks on hõõrukiplaadid erinevat värvi?

PUHTUST SAAB LUUA VAID PUHTA TÖÖVAHENDIGA

Täida lüngad, valides alltoodud sõnade vahel

majanduslikud, puhastusaine, vee, tarvik, hoolitsemise, puhtusaste

Koristustarvikuid soetades tuleks mõelda, milline töövahend sobib antud tingimustesse. Vastused tuleks leida järgnevatele küsimustele:

Milline on soovitud

Millised on tarvikute eest võimalused?

..... võimalused

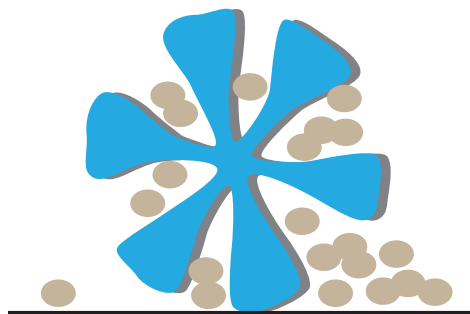
Alati tuleks ka mõelda, et mida toob endaga kaasa antud

* tööaeg

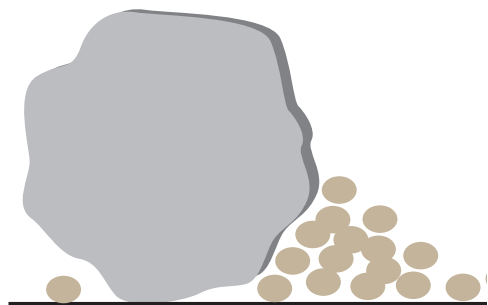
* kulu

* kulu

* tarviku eest hoolitsemine

Mikrokiud kogub mustuse endasse.

Puuvill kogub mustuse pinnale.

Täida lüngad, valides alltoodud sõnade vahel

Parem, puhastusaineteta, valgendusained, seepi, loputusaineid, puhastusaineid, antistaatikuid, polüamiidist, pesumasinaga, zeoliiti, põestrist, mustust, eraldi, puhastatakse

Mikrokiud on tehiskiud ja koosneb ning

Mikrokiud võib olla nii kootud kui mittekoatud materjal. Mikrokiust valmistatakse erinevaid koristustarvikuid, neil on mustuse sidumisvõime, kui teistel materjalidel.

MIKROKIUST LAPPIDE JA MOPPIDE KASUTAMISEL NING HOOLDAMISEL PEA

MEELES:

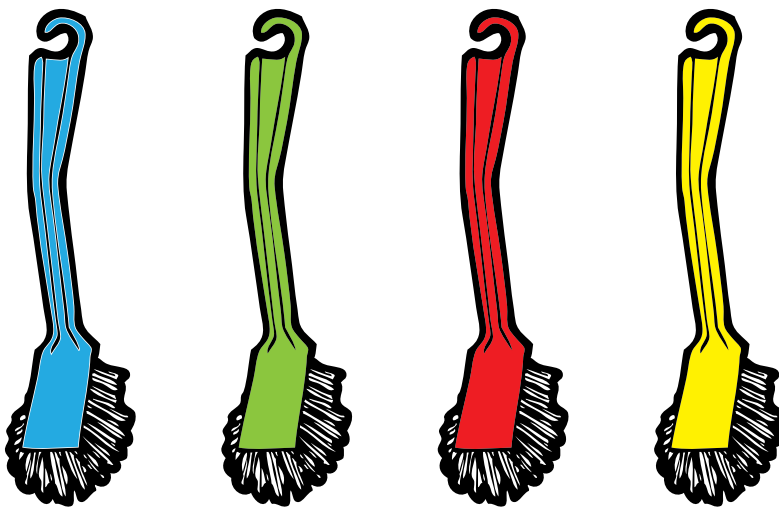
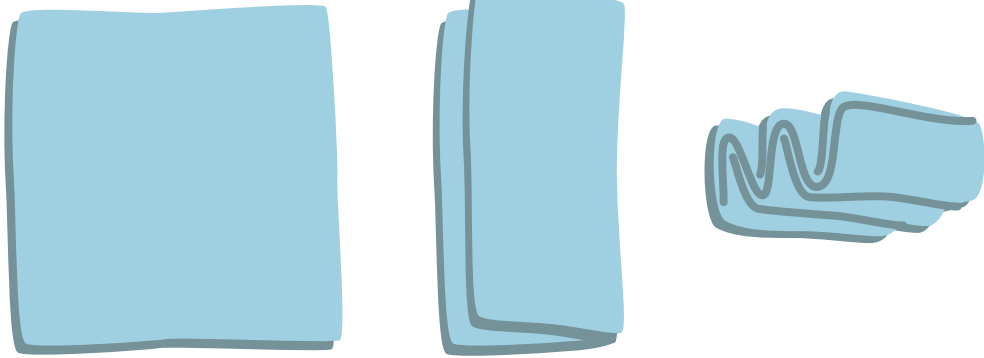
1. Puhastavad piisavalt hästi ilma, piisab vaid veega niisutamisest, vajadusel võib kasutada
2. On võimelised endasse imama 7 korda rohkem kui lapp ise kaalub
3. Ei talu st väldi pesupulbreid, mis sisaldavad
4. Samuti kahjustavad mikrokiudu, seega väldi pesupulbreid, mis sisaldavad valgendusaineid (valge pesu pesemiseks mõeldud pesupulbrid)
5. Mikrokiust tooteid pese teistest koristustekstiilidest või pesukotis, kuna puuvillased jms kiust tekstiilid võivad rikkuda mikrokiu omadusi
6. Päris puhtaks saab lapid ja mopid vaid pestes
7. Soovitav on vältida pesupulbrit, mis sisaldab
8. Ei ole soovitatav kasutada pesuainet, mis sisaldab
9. TEKSTIILID ENNE PESUMASINASSE PANEMIST LAHTISEST MUSTUSEST!!!! SEE ON IGA TÖÖTAJA ÜLESANNE, KELLE KASUTUSES OLI LAPP.

Ülesanne

Võta koristuslapp ja harjuta voltimist ning erinevate pindade pühkimist.
Jälgi aseptikat!

Puhas koristuslapp volditakse kokku enne kasutamist järgmiselt:

Eri kohtade puhastamiseks kasutatavatel harjadel tehakse vahet värvikoodide abil.

Ülesanne

Moodustage rühmad, max 4 inimest. Vaatle mõnda koristatavat ruumi (WC, klass, koridor jne). Määratle valitud ruumis olev mustus. Täida tabel valitud ruumi koristamisel kasutatavate meetodite ja tarvikute valiku kohta.

Mustus	Meetod	Koristustarvik

Ülesanne

Komplekteeri kolm erinevat komplekti tarvikuid ette antud ala koristamiseks. Kasuta selleks koolis olemasolevaid tarvikuid või koristustarvikute katalooge. Iseloomusta, millistesse tingimustesse ja MIKS antud tarvikud sobivad kõige paremini.

A large grid of blue lines on a white background, intended for drawing or writing.

Ülesanne

Moodustage 2-3 liikmelised grupid. Arutlege grupis, kuidas puhastada moppe/lappe. Milliseid erinevaid võimalusi on moppide/lappide puhastamiseks enne pesumasinasse panekut? Leidke erinevaid viise ning tooge välja nende plussid ja miinused.

Täida lüngad, valides alltoodud sõnade vahel

Kulumiskindel, looduslikke, materjalist, mustusele, hooldusainet, hooldusaineid, kuivad, kuivade, kuiva, kuivatada, tugev, libe, niisked, niiskete, väheniisket, väheniisked, väheniiske, niiske, märga, staatiliselt, staatilist elektrit, nõrgalt aluseline, aluselisi, aluselisi, aluselised puhastusained, happeid, lahusteid, poleerimine, kuivpoleerimine, neutraalne, neutraalse, neutraalseid, ei vahatata, neutraalsed, neutraalset, neutraalsete, küllastada, valget, ehitusega, tolmuimejaga, pesemise, plekkide, vett, kihistumist, vaha, vahaemaldusaine

Plastikust (PVC) põrandakatete igapäevaseks hoolduseks sobivad,
..... ja koristusmeetodid, ning
..... puhastusaine, mida võib kasutada vaheldumisi hooldus-
ainega. HS-põrandahooldusmasinaga või ka tavalise põrandahooldusmasinaga
..... parandab põranda olukorda. Poleerida võib kuivalt või kasutada
..... Poleerimine sobib nii vahatatud, kui vahatamata põrandatele.

Linoleum on ja kulumisele vastupidav pinnakatematerjal. Ei tekita peaaegu üldse elektrit. Tänu oma koostisele sobib allergikute eluruumidesse, lastetuppa ning äriruumidesse. Linoleum ei talu koristusmeetodit ja puhastusaineid, mille pH on üle 10. Pind ei talu abrasiive ja tugevaid Talub hästi Linoleumile ei ole sobiv kuum vesi. Vahatamisel oluline jälgida, et kasutatav ning oleks linoleumile sobiv.

Kummipõrandad võivad olla reljeefsed, nt müntpõrandad, siledad, õrnalt krobelised. On, elastne, kõndimise poolt tekitatud heli summutaja, kasutatakse intensiivselt kasutatavates ruumides. Ei tekita, ei ole isegi märjana. Regulaarne tagab põranda puhtuse ja tasandab lohistamise jäljed. Kummipõrandaid kahjustavad, õlid, tugevalt

..... (pH üle 12). Tavaliselt kummipõrandaid

Igapäevane hooldus toimub väheniske, niiske ja märja koristusmeetodiga, vastavalt

..... Puhastusainetest sobivad igapäevaselt kasutada

..... ja nõrgalt aluselised üldpuhastusained.

Õlitatud puitpõrandate igapäevaseks hoolduseks kasutatakse või

..... meetodit, puhastusainet või õlitatud

puidu igapäevaseks hooldamiseks mõeldud ainet. Õlitamise eesmärk on

..... puit mustust hülgevaks ja paremini niiskust taluvaks.

Lakitud puitpõrandate igapäevane hooldus on ja

meetoditega, puhastusainetega. Suurpuhastuste puhul võib

pesta, kuid pind tuleb võimalikult ruttu, sest lakitud puitpõrand ei

talv vett. Suurte pindade puhul on soovitatav kasutada kombineeritud

põrandahooldusmasinat ja ketast.

Tekstilist põrandakatted on laialdaselt kasutusel. Nad on erinevast

..... ja erineva Igapäevane hooldus toimub

..... Korralik hooldus vähendab vaiba vajadust

ja pikendab vaiba kasutamisaega. Hoolduskoristuse seisukohalt on oluline

..... võimalikult kiire eemaldamine. Suur osa plekkidest eemaldub

värskena vee ja puhastusainega.

Laminaatpõrand talub lahusteid, soovitatav on kasutada võimalikult

..... puhastusaineid. Ei talu rohket ja

puhastusaineid. Lahtine mustus eemaldatakse, seejärel pind puhastatakse vastavalt

määrumisele, kas või meetodiga. Laminaadi puhul

võib kasutada mis jätavad pinnale lühiajalise kaitsekihi,

kuid ei vaja spetsiaalset eemaldamist. Hooldusainete kasutamisega tuleb olla

ettevaatlik, et ei tekiks pinnale aine, mis muudab pinna hõrguseks

ja tuhmiks.

Ülesanne

Moodustage rühmad. Määratle erinevates ruumides pinnakatted ning seal esinev mustus, vali vastavalt pinnakattematerjalile ja mustusele koristusmeetod, puhastusaine liik.

Pinnakate	Mustus	Meetod	Aine pH

Ülesanne

Vaatle erinevates ruumides olevaid pinnakatteid. Leia ainete hulgast neile sobivad puhastus-, kaitse ja hooldusained.

Pinnakate	Puhastusaine	Kaitseaine	Hooldusaine

Ülesanne

Vaata õppefilmi ergonoomika osa. Palun too ergonoomilisest aspektist positiivseid ja negatiivseid näiteid. Põhjenda!

Ülesanne

Too näiteid elust - peale millist tööd tunned pingeid lihastes ja järgmisel päeval käed, jalad või mõned muud kohad valutavad? Kas keegi oskab tuua näiteid mida teha, et pinget ja/või valu ei ole?

**Täname kõiki, kes on olnud seotud ja kaasa
aidanud antud õppematerjali valmimisele!**